

Islandų patirtis taikant projektinės veiklos metodą klasėje

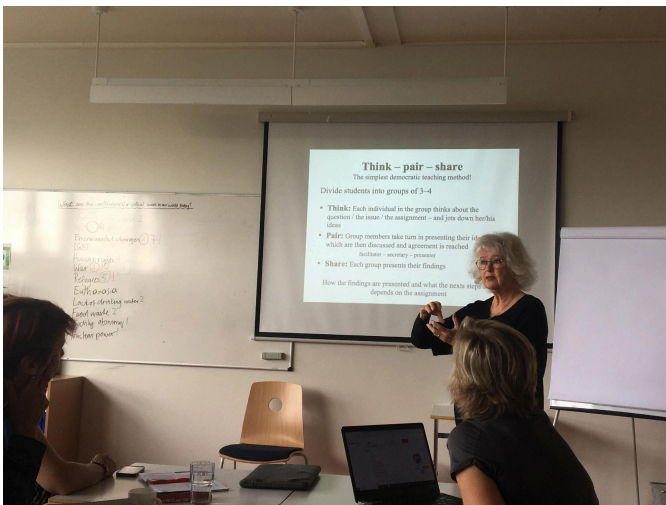

2024 m. liepos 14 – 20 dienomis gimnazijos mokytojos Genovaitė Tumienė ir Eglė Rudokienė dalyvavo Islandijos sostinėje Reikjavike organizuotuose profesinio tobulėjimo kursuose „Projektinė veikla grindžiamas ugdymas pamokoje“ (angl.: „*Project Based Learning in the Classroom*“). Šie kursai yra mūsų gimnazijoje vykdomo „Erasmus+ programos projekto „STEAM metodais grįstas ugdymas tvarios visuomenės link“ dalis.

Dalyvavimas savaitės mokymuose bei dalijimasis patirtimi su kolegomis iš Islandijos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Vengrijos, Ispanijos, Portugalijos, Graikijos, Italijos, Švedijos, Čekijos, Belgijos, Vokietijos, Kroatijos ir Suomijos praturtino žiniomis ir įgūdžiais, leidžiančiais atliepti individualius mokinių poreikius kuriant šiuolaikinę pamoką. Dalyvavimas teoriniuose ir praktiniuose užsiėmimuose padėjo įsąmoninti įvairių dalykų mokytojų bendradarbiavimo ir planavimo kartu svarbą siekiant kokybiško ugdymo proceso, teikiančio mokiniams galimybę ne tik įgyti žinių, bet ir taikyti jas sprendžiant šiuolaikinio pasaulio problemas, kuriant ir patiriant mokymosi džiaugsmą.

Kursų dalyviai įsivaino pagrindinius projektinės veiklos pamokoje taikymo principus, skatinančius moksleivių smalsumą ir motyvaciją, tarpdalykinę integraciją, bendradarbiavimo darbo grupėse gebėjimus, vertinimo ir įsivertinimo svarbą bei savivaldų mokymąsi. Todėl yra neaprasakomai svarbu, kad projekto metodas pamokoje ir įvairių dalykų mokytojų bendradarbiavimas taptų įprastos mokyklos praktikos, vykdomos visus mokslo metus, dalimi.

Mokymų Reikjavike dalyviai sėmėsi patirties iš puikių kursų lektorių Thorleifun Orn Gunnarson (dirba su 2-18 metų vaikais nuo 2005 m., mokėsi Kolumbijos Universitete, JAV, nuo 2020 dėsto vienoje didžiausių pagrindinių mokyklų Reikjavike – Langholtsskoli) bei profesorė emeritė dr. Lilja M. Jonsdottir.

Anot šių turtingą pedagoginę patirtį turinčių dėstytojų, mokiniai pamokoje turi turėti laisvę rinktis bei jausti, kad jų balsas yra girdimas netgi vertinant ir diskutuojant apie mokymo programą. Derybos dėl mokymo programos yra procesas, kurio metu mokiniai ir mokytojai aptaria mokymąsi bei programos temas, kurios mokiniams įdomios, kad būtų pasiektas abipusis susitarimas. Mokinių siūlymai dėl dalykų, kurių jie nori mokytis, mokymosi tikslų, metodų ir vertinimo yra aptariami siekiant užtikrinti tarpusavio supratimą prieš pradėdant darbą. Šis procesas leidžia priimti atsakomybę už savo mokymąsi, mokytis tai, kas mokiniui yra įdomu ir žadina smalsumą, lavinti kritinį mąstymą bei suprasti, kad demokratijos išmokstama bendraujant ir bendradarbiaujant.

Tokių derybų tikslas yra suteikti mokiniams galimybę dalyvauti formuojant užduotis, temas, projektų tikslus. Lektoriai siūlo pradėti nuo šių pagrindinių klausimų:

1. Ką jau žinai apie... ?
2. Ką norite/reikia daugiau sužinoti apie... ?
3. Kur galite rasti informacijos apie... ?
4. Kaip galite pateikti išvadas?
5. Koks geriausias būdas to išmokti?
6. Kaip turėtų būti vertinama?
7. Kaip norite panaudoti skirtą laiką?

Mokytojas:

- ✓ surenka mokinių idėjas, tada kartu su mokiniais pasirenka temą
- ✓ surenka mokinių idėjas, ką jie nori žinoti / išmokti
- ✓ pateikia rašytines projekto instrukcijas (ką konkrečiai daryti, būtinai atsižvelgiant į siūlymus)
- ✓ sužadina mokinių susidomėjimą, sugalvodamas įsitraukti skatinančią pradžią („užkabina“)
- ✓ surenka reikiamas medžiagas ir išteklius
- ✓ naudoja įvairius mokinių grupavimo būdus
- ✓ naudoja formuojamąjį vertinimą – įvairius vertinimo metodus
- ✓ siūlo kūrybiškai naudoti įvairius išvadų pateikimo būdus

Verta pastebėti, kad Islandijoje į vertinimo procesą vykdant projektines veiklas įtraukiami ir šeimos nariai. Lektoriai pasidalino vertinimo lentelėmis, kurias pildo įsivertindamas pats moksleivis, jo vienmečiai, vienas suaugusių šeimos narių ir tik tuomet – mokytojas. Taigi, iš islandų tikrai galima pasimokyti įvairesnių tėvų įtraukimo į ugdymosi procesą būdų. Formuojamasis vertinimas vyksta viso projekto metu, vertinant įsitraukimą į procesą bei atliktas konkrečias užduotis. Ypač didelis dėmesys skiriamas savo grupės darbo vertinimui (sėkminga komunikacija ir bendradarbiavimas, kiekvieno grupės nario indėlis siekiant bendro rezultato).

Viena svarbiausių projektinės veiklos dalių - galutinių produktų pristatymas ir veiklos rezultatų sklaida, nes taip atskleidžiama projekto nauda, aktualumas ir jo taikymo kitų veiklų organizavimui galimybės. Iš lektoriaus Thhorleifun Orn Gunnarson sužinojome, kad mokykloje, kur jis šiuo metu dėsto (Langholtsskoli) ir yra aktyvus projektinio mokymo komandos narys, projektinei veiklai paprastai skiriama apie 15% dėstomo dalyko pamokų. Tai atsispindi mokinių ir mokytojų tvarkaraščiuose, kuriuose skirta nemažai valandų įvairių dalykų mokytojų susitikimams planuojant veiklas bei joms ruošiantis.

Lankantis Islandijoje turėjome galimybę susipažinti su puikiai organizuota veikla mokiniams vasaros atostogų metu – taip vadinama „darbo mokykla“. Darbo mokykla buvo įkurta siekiant suteikti jaunimui ką veikti vasarą ir paruošti juos darbo rinkai. Pirmoji darbo mokykla buvo atidaryta Reikjavike 1951 m., tačiau nuo to laiko daugelis šalies miestų pasekė jos pavyzdžiu. Kursų dalyviai lankėsi vienoje iš tokių mokyklų Mosfellsbaejar miestelyje. Pasak mokyklos direktoriaus, pagrindinė jos funkcija yra „suteikti mokiniams užimtumą vasaros metu, taip pat lavinti juos saugioje darbo aplinkoje“.

Darbo mokykloje gali dalyvauti 8 – 10 klasių mokiniai. Visas darbas yra apmokamas ir vyksta lauke, o dauguma darbų yra orientuoti į nedidelius viešųjų paslaugų projektus – sodininkystę ir priežiūrą. Valandos priklauso nuo mokinio amžiaus; 8 klasės dirba po 3,5 valandos per dieną ryte arba po pietų, o 9 ir 10 klasių mokiniai dirba pilnomis, septynių valandų pamainomis. Paprastai dalyviai dirba kartu su savo mokyklos mokiniais, nors nebūtinai jų artimais draugais, nes organizatoriai „mano, kad kiekvienam yra sveika susipažinti su naujais žmonėmis ir dirbti su kuo nors kitu, o ne artimiausiais draugais“.

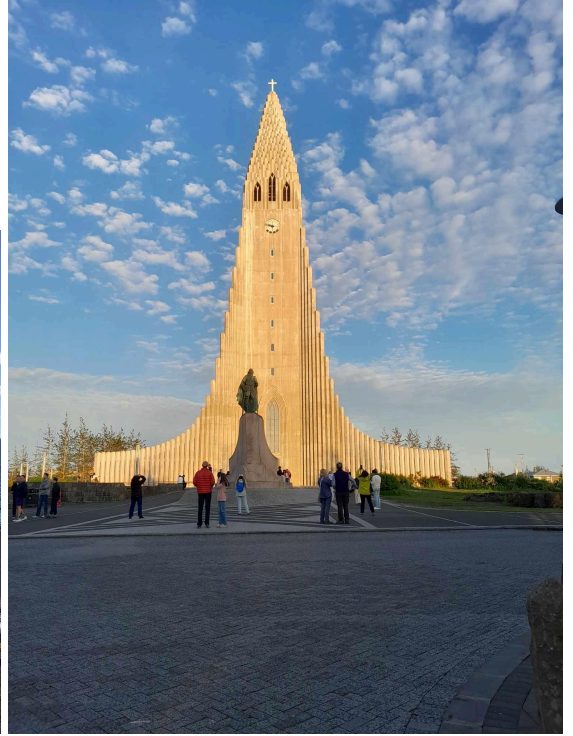

Be savo pareigų, mokiniai dalyvauja diskusijose ir komandos formavimo žaidimuose, kuriuos veda entuziastingi pedagogai iš Hitt Húsið bendraamžių švietimo centro. Darbo mokykla jauniems žmonėms svarbi, nes suteikia jiems užimtumą, moko elgtis su uždirbtais pinigais ir pratina prie disciplinos bei atsakomybės. Darbo mokykla yra finansuojama savivaldybės lėšomis. Ši veikla kiekvienam nėra privaloma, bet virš 90 procentų moksleivių lanko darbo mokyklas, nes jose dirba jauni ir kūrybiški žmonės, taip pat, direktoriaus teigimu, tėvai dažniausiai randa būdų, kaip paskatinti savo vaikus padirbėti laisvu laiku.

Po užsiėmimų kursuose dalyviai turėjo nuostabią galimybę pabendrauti, pasidalyti gerąja patirtimi bei pristatyti savo šalies kultūrinį bei kulinarinį paveldą tarpkultūrinio pažinimo vakaronėje, kur buvome vaišinami tradicine islandiška žuviene, varžėmės „dainų bingo“ konkurse, žaidėme žaidimus. Ilgam įsimins organizatorių Sarah ir Kristin entuziazmas, šiltas bendravimas, profesionalumas bei gebėjimas kurti draugišką ir geranorišką atmosferą.

Džiaugiamės profesionaliai organizuotomis veiklomis bei laiko planavimu. Nors mokymai buvo pakankamai intensyvūs, liko laiko aplankyti įstabias šios unikalios šalies vietas, vykti į organizatorių siūlomas ekskursijas, aplankyti pietinę pakrantę, krioklius, geizerius, pasivaikščioti jaukiomis Reikjaviko gatvelėmis, skambančiomis gyva muzika ir knibždėti knibždančiomis turistais iš viso pasaulio. Turškėmės Hvammsvik karštosiose versmėse, apsilankėme viename iš viešųjų Reikjaviko baseinų. Islandai ypatingai mėgsta po darbo atsipalaiduoti baseine – tai labai populiari pramoga ir poilsio forma. Apsilankymo basene kainos labai nedidelės, lyginant, pavyzdžiui, su Lietuva. Po maudynių islandai tradiciškai mėgaujasi ledais – jie parduodami ir baseino patalpose. Didžiulį įspūdį paliko Reikjaviko gamtos istorijos muziejus Perlan, atskleidžiantis šios nepaprastos šalies gamtos paslaptis.

Nekantraujame su kolegomis ir mokiniais pasidalinti mokymuose įgytomis žiniomis, nauja patirtimi, įgytais gebėjimais bei unikalios Islandijos gamtos paliktais įspūdžiais. Tikime, kad ši patirtis praturtins kiekvieno mokinio buvimą klasėje bei padės ugdytis šiuolaikiniame pasaulyje reikalingas kompetencijas turint galimybę patirti mokymosi džiaugsmą ir individualią sėkmę.

Šis projektas finansuojamas Europos Komisijos, „Erasmus+“ programoms skirtomis lėšomis, kurias Lietuvoje administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Šis straipsnis atspindi tik autorių požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.

Genovaitė Tumienė ir Eglė Rudokienė

